

Oikeusguru 2021

Monivalintakysymykset (8 p.)

1. Missä seuraavista teoista tai tapahtumista **ei ole tapahtunut** rikosta?
 - a) Virtasen perheen pihapuu kaatui rajussa syysmyrskyssä postinjakajan päälle. Postinjakaja loukkaantui ja joutui pitkälle sairauslomalle.
 - b) Susanna ei löytänyt autostaan lumiharjaa ja puhdisti nopeasti auton ikkunat lumesta vain osittain, ennen kuin lähti kiireesti noutamaan lastaan päivähoidosta. Hän ajoi nopeusrajoituksen mukaisesti, mutta huonon näkyvyyden takia hän törmäsi jalankulkijaan, joka loukkaantui.
 - c) Vieno vietti illalla pikkujouluja, joissa nautti runsaasti alkoholia. Seuraavana aamuna hän lähti ajamaan autolla kauppaan. Matkalla poliisi pysäytti Vienon puhalluskokeeseen, joka ilmoitti Vienon veren alkoholipitoisuudeksi 0,8 promillea. Vieno kertoi, ettei tunne olevansa humalassa.
 - d) Esa sai kesätyöpaikan rakennustyömaalta. Ensimmäisenä työpäivänä työmaalla oli kiire, eikä kukaan ehtinyt käydä Esan kanssa läpi työmaan työturvallisuusasioita. Esalle tapahtui työtapaturma, jota piti hoitaa sairaalassa.
2. 88-vuotias naimaton ja lapseton Hilma kuolee. Hänellä on kaksi sisarusta, jotka ovat yhä elossa: Aino ja Marjatta. Kummallakin on kaksi elossa olevaa lasta. Mikä seuraavista väitteistä **pitää paikkaansa**?
 - a) Jos testamenttia ei ole, Hilman perijöitä ovat Aino ja Marjatta.
 - b) Jos Aino ei halua Hilman perintöä, hän voi luopua perinnöstä Marjatan hyväksi, jolloin Marjatta saa Ainon osuuden.
 - c) Vaikka Hilmalla olisi testamentti, Aino ja Marjatta saavat silti lakiosan perinnöstä.
 - d) Jos Aino ja Marjatta ottavat perinnön vastaan ja koko perinnön arvo on 60000 euroa, perinnöstä ei makseta perintöveroa.
3. Mikä seuraavista väitteistä **Ei pidä paikkaansa**?
 - a) Jos vanhemmat laiminlyövät valvontavastuunsa, he saattavat joutua korvaamaan lapsensa tekemiä vahinkoja.
 - b) Oikeushenkilön oikeuskelpoisuus syntyy lähtökohtaisesti rekisteröinnin myötä.
 - c) Luonnollinen henkilö ei ole automaattisesti oikeuskelpoinen, vaan kelpoisuus lisääntyy iän myötä.
 - d) Täysi-ikäisen vajaanlaiseksi julistamiseen vaaditaan tuomioistuimen päätös.
4. Missä tapauksissa seuraavista ostajalla **on oikeus** purkaa kauppa?
 - a) Maija tilasi uudet keittiökalusteet. Toimitusajaksi luvattiin viikko. Kun tilauksesta oli kulunut kaksi kuukautta, Maija ei ollut vielä saanut kalusteita. Myyjä lupasi tuolloin toimittaa kalusteet ensi tilassa.
 - b) Antero osti laukun, jonka olkahihna repesi. Myyjä lupasi korjata hihnan.
 - c) 15-vuotias Anniina sai mummoltaan tuhat euroa rippilahjaksi. Hän osti lahjarahoilla uusimman puhelinmallin. Vanhempien mielestä ostos oli turha, koska Anniinalla oli jo toimiva puhelin.
 - d) Henri tilasi vaasalaisesta postimyyntiyrityksestä mittatilauspuvun itselleen. Kun puku saapui kotiin, Henri totesi, ettei pitänyt puvusta.
5. Mikä seuraavista toistaiseksi voimassa olevan vuokrasopimuksen irtisanomistapauksista on lain asuinhuoneiston vuokraamisesta **vastainen**?
 - a) Vuokralainen on asunut asunnossa neljä vuotta, ja vuokranantaja ilmoittaa vuokrasopimuksen päättyvän neljän kuukauden kuluttua.

- b) Vuokralainen on asunut asunnossa kuukauden ja ilmoittaa muuttavansa pois vuokra-asunnosta kuukauden kuluttua.
- c) Vuokralainen on asunut asunnossa 10 kuukautta, ja vuokranantaja ilmoittaa vuokrasopimuksen päättyvän kolmen kuukauden kuluttua.
- d) Alivuokralainen on asunut asunnossa kaksi vuotta ja ilmoittaa vuokrasopimuksen päättyvän 14 päivän kuluttua.

6. Mikä seuraavista väitteistä **pitää paikkansa**?

- a) Alle 18-vuotiasta ei voi tuomita ehdottomaan vankeuteen.
- b) Ehdolliseen vankeusrangaistukseen liittyvä koeaika on pituudeltaan rangaistuksen pituinen.
- c) Yhden päiväsakon suuruus on 6–3000 euroa.
- d) Jos käräjäoikeuden tuomitsemaa sakkoa ei saada perityksi rahana, se voidaan muuntaa vankeudeksi.

7. Robert ja hänen naapurinsa Venni ovat riidoissa. Tilanne on kärjistynyt ja Robert on tehnyt Vennistä rikosilmoituksen, jossa hän väittää Vennin vieneen salaa jätettä puutarhajätettä ja muuta roskaa hänen pihalleen. Kuullessaan asiasta Venni tekee puolestaan poliisille rikosilmoituksen kunnianloukkauksesta. Vennin mukaan Robertin kertomus ei pidä lainkaan paikkaansa, ja Robert on vain kateellinen hänen kukoistavasta puutarhastaan. Osapuolilla on paljon näkemyksiä prosessin kulusta ja sisällöstä. Mikä seuraavista osapuolten väitteistä **pitää paikkansa**?

- a) Robert väittää, että koska Vennin syyllisyys asiassa on niin kiistaton, kaikki poliisin suorittamat selvittelyt voidaan ohittaa ja siirtyä suoraan rikosprosessiin ja tuomioistuinkäsittelyyn.
- b) Venni väittää, että Robertin on kerrottava asiassa totuus ja ainoastaan totuus, sillä se on rikosprosessissa Robertin keskeinen velvollisuus.
- c) Robert väittää, että koska hän on tehnyt rikosilmoituksen ensin, Venni ei voi olla asianomistajan asemassa.
- d) Venni väittää kämppäkaverilleen, että hän voi ottaa uudelleen yhteyttä poliisiin ja perua tutkintapyyntönsä, jos hän tulee katumapäälle.

8. Rikoslain mukaan valtiolle on tuomittava menetetyksi rikoksen tuottama taloudellinen hyöty, jolla tarkoitetaan rikoksella välittömästi saatua omaisuutta. Mikä seuraavista rikoshyötyä koskevista väittämistä **ei pidä paikkansa**?

- a) Rikoshyötyä voi olla huumausaineen myynnistä saadut rahat.
- b) Jos rikos jää piiloon, rikoshyöty jää rikoksen tekijälle.
- c) Rikoshyötyä voi olla myymälävarkaan anastamat kalliit lenkkarit, jotka hän heittää pakomatalla myymälän rappusille ja jotka saadaan myyntikuntoisina takaisin.
- d) Ympäristörikoksen rikoshyöty voi olla maksamattomista kierrätys- tai jätelupamaksuista säästyneet varat.

Lyhyt essee (20 p.)

Hannu Hassun autokorjaamolla *Romusta ruusuksi* menee taloudellisesti hieman huonosti, ja niinpä Hannu päättää säästää jätekustannuksista käskemällä työntekijänsä Mikko Mallikkaan rahdata korjaamolta jääneitä öljyjä ja muita nesteitä korjaamon lähistöllä olevaan metsään. Hannun taloudellinen tilanne paranee ajan mittaan, mutta koska Hannu huomaa säästävänsä tällä menetelmällä kaatopaikkakuluja ihan mukavasti, hän käskää Mikkoa viemään silloin tällöin metsään muutakin korjaamolta tullutta jätettä, kuten muovia ja metallia. Hannu neuvoo Mikkoa jakamaan jätteitä eri kohtiin ja naamioimaan kasat niin, etteivät ne herättäisi ulkopuolisten huomiota. Tämä toiminta jatkuu useita vuosia.

Martta Matikainen on metsässä sienestämässä ja päättää pysähtyä erään lammen rannalle syömään eväitään. Samalla hän huomaa lammesta omituisen väristä nestettä ja ison havujen peittämän kummun, jonka alta paljastuu mitä erilaisempia jätteitä. Lammesta tulee Martan nenään paha haju, ja hän päättää jatkaa matkaa etsien jonkun toisen eväspaikan. Kävellessään pois lammelta Martta huomaa muitakin epäilyttävän näköisiä havulla peitetyjä kasoja. Martta muistelee, että alueella on lähellä vedenottamo ja jää miettimään, voisivatko jätteet vaikuttaa alueen pohjaveteen. Varmuuden vuoksi hän päättää soittaa asiasta ystävälleen, joka työskentelee viranhaltijana kyseisen paikkakunnan ympäristönsuojelussa.

Ympäristönsuojelupäällikkö Terhi Tarkka käy paikalla tutustumassa tilanteeseen ja tekee asiasta ilmoituksen poliisille. Esitutkinnassa selviää, kenen jätteistä on kyse. Hannu tajuaa kamalan virheensä, katu tekoaan ja ryhtyy siivoamaan pilaantunutta ympäristöä ympäristönsuojelusta saamansa määräyksen mukaisesti kuljettamalla jätteet jätteidenkäsittelylaitokselle.

Pohdi tapauksen rikosoikeudellista vastuuta ja merkityksiä. Vastaa yhtenäisenä esseenä käyttäen seuraavia näkökulmia.

- Hannun toiminta oikeudellisesta näkökulmasta (4 p).
- Teon merkitys yritykselle (3 p).
- Eri henkilöiden osallisuus rikosvastuun näkökulmasta (8 p).
- Ennallistamistoimien merkitys seuraamuksia määrättäessä tuomioistuimessa (5 p).

Aineisto:

Jätelaki

13 § 1–2 mom.:

Jätettä ei saa hylätä eikä käsitellä hallitsemattomasti.

Jätteestä ja jätehuollosta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, roskaantumista, yleisen turvallisuuden heikentymistä taikka muuta näihin rinnastettavaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Jätteen keräyksessä ja kuljetuksessa sekä jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan sijoittamisessa, rakentamisessa, käytössä ja käytön jälkeisessä hoidossa on erityisesti huolehdittava siitä, ettei jätehuollosta aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavia päästöjä mukaan lukien melua ja hajua taikka viihtyisyyden vähentymistä. Toiminnan, laitoksen tai paikan on lisäksi sovelluttava ympäristöön ja maisemaan.

72 §:

Ympäristöön ei saa jättää jätettä, hylätä konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä eikä päästää ainetta siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä, ihmisen tai eläimen loukkaantumisen vaaraa tai muuta niihin rinnastettavaa vaaraa tai haittaa (*roskaamiskielto*).

73 §:

Roskaajan on poistettava roskaava esine tai aine ympäristöstä ja muutoinkin siivottava roskaantunut alue.

Rikoslaki 48 luku

1 § Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti, ----

3) laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa, ---- siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

2 § Törkeä ympäristön turmeleminen

Jos ympäristön turmelemisessa

1) ympäristölle tai terveydelle aiheutettu vahinko tai tällaisen vahingon vaara on erityisen suuri ottaen huomioon aiheutetun tai uhkaavan vahingon pitkäaikaisuus, laaja ulottuvuus tai muut seikat,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä taikka

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästi ympäristön turmelemisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

3 § Ympäristörikkomus

Jos ympäristön turmeleminen, huomioon ottaen ympäristölle tai terveydelle aiheutetun vaaran tai vahingon vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *ympäristörikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

9 § Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Tässä luvussa mainittuihin rikoksiin sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

Pitkä essee (30 p.)

Anssilla on paha taipumus heräteostoksien tekemiseen, ja sosiaalisen median alustoilla esitettävät mainokset tavoittavat hänet erityisen hyvin. Eräänä päivänä Anssi huomasi kiinnostavan mainoksen, jossa kuluttajille tarjottiin upeaa mahdollisuutta tutustua kuukauden GlamDudeBox-tuotepakettiin ilmaiseksi! Kuukauden GlamDudeBox-paketti voi sisältää esimerkiksi hajuvesinäytteitä, after shave -voiteita tai parran- ja kulmakarvojen hoitotuotteita. Tutustumispaketin tilaus ei mainostekstin mukaan velvoita tilaajaa mihinkään, vaan kysymyksessä on GlamLife Oy:n puolelta tuleva aito halu jakaa loistavien tuotteiden ilosanomaa asiakkaille. Parin klikkauksen jälkeen Anssi päätyi yrityksen verkkosivulle ja tilasi tutustumispaketin.

Kolmen viikon päästä tilauksesta jakeluyritys toimitti Anssin kotiin ison paketin: siellä oli useita GlamDudeBox-tuotepaketteja, lasku sekä tilausvahvistus, jossa ilmoitettiin, että Anssi on liittynyt GlamDudeClubin jäseneksi. Klubin jäsenille toimitetaan kiinteää kuukausimaksua (29,90 €) vastaan kuukauden GlamDudeBox-tuotepaketti kerran kuukaudessa. Ensimmäisen toimituksen yhteydessä lähetetään aina kolmen kuukauden GlamDudeBox-tuotteet kerralla. Anssi soitti välittömästi GlamLife Oy:n asiakaspalveluun ja vaati laskun mitätöintiä – hän mielestään tilasi vain ilmaisanäytteen. Yrityksen edustaja totesi, että Anssin tulee maksaa tuotepaketit sekä viittasi GlamDudeClubin voimassa oleviin jäsenyysehtoihin. Anssi oli tilauslomakkeen täyttämisen yhteydessä klikkaamalla hyväksynyt jäsenyysehdot, joiden mukaan tilaus koskee tuotepakettien kestotilausta. Ehtojen mukaan tehty tilaus sitoo tilaajaa, eikä tilaajalla ole oikeutta peruuttaa tilausta. Sitä paitsi tilauksesta on kulunut jo sen verran aikaa, ettei peruuttamisoikeutta enää muutoinkaan olisi. Sen sijaan tilaajalla on jäsenyysehtojen mukaan oikeus irtisanoa jäsenyys 1 kuukauden irtisanomisajalla. Anssi myönsi yrityksen edustajalle, ettei hän ollut lainkaan tutustunut tilausehtoihin, vaan nopeasti klikkaamalla ilmoittanut ehdot hyväksytyiksi. Mutta hän kokee silti olevansa tilausansan uhri.

Anna perusteltu oikeudellinen arvio Anssin tilanteesta: Onko GlamDudeBox-tuotepakettien kestotilaus Anssia sitova? Eikö tilausta voida peruuttaa? Soveltuvatko Anssin tapaukseen etämyyntiin liittyvät säännökset? Onko hänellä velvollisuus maksaa jo saapuneet tuotepaketit?

Vastaa yhtenäisenä esseenä yllä oleviin kysymyksiin hyödyntämällä (kuluttaja)sopimusoikeudellisia yleisiä lähtökohtia ja periaatteita sekä soveltamalla alla olevia kuluttajansuojalain (KSL) 6 luvun säännöksiä. Kiitettävässä vastauksessa edellytetään oikeusnormien soveltamista tapaukseen.

Muista lisätä vastauksiisi lakiviittaukset. Malli lakiviittauksesta: "KSL 6 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan..." tai "KSL 6:12.1:n mukaan..." tai "KSL 6 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla..." tai KSL 6:9.1,1:n nojalla..."

Aineisto:

Kuluttajansuojalaki (38/1978), 6 luku, kotimyynti ja etämyynti

1 §, Soveltamisala

Tässä luvussa säädetään kulutushyödykkeiden kotimyyntistä ja etämyyntistä.

5 §, Pakottavuus

Sopimusehto, joka poikkeaa tämän luvun säännöksistä kuluttajan vahingoksi, on mitätön, jollei jäljempänä toisin säädetä.

7 §, Etämyyntiin liittyvät määritelmät

1 mom.: Etämyyntisopimuksella tarkoitetaan etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjojarjestelmässä tehtävää kulutushyödykesopimusta, joka tehdään ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä ja jonka tekemiseen käytetään vain yhtä tai useampaa etäviestintä.

2 mom.: Etäviestimellä tarkoitetaan puhelinta, postia, televisiota, tietoverkkoa ja muuta välinettä, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä.

9 §, Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot

1 mom.: Ennen koti- tai etämyyntisopimuksen tekemistä kuluttajalle on annettava seuraavat tiedot:

1) kulutushyödykkeen pääominaisuudet siinä laajuudessa kuin on asianmukaista ottaen huomioon kulutushyödyke ja käytetty viestin;

6) kulutushyödykkeen kokonaishinta veroineen tai, jos täsmällistä hintaa ei hyödykkeen luonteen takia kohtuudella voida laskea etukäteen, hinnan määräytymisen perusteet;

7) tarvittaessa kulutushyödykkeen kokonaishintaan sisällyttämättömät toimitus- ja muut kulut tai, jos näitä kuluja ei voida kohtuudella laskea etukäteen, tieto siitä, että tällaisia lisäkuluja voi aiheutua;

10) tarvittaessa peruuttamisoikeuden käyttämistä koskevat ehdot, määräajat ja menettelyt;

17) tarvittaessa sopimuksen kesto tai, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai sitä jatketaan automaattisesti, sen päättämistä koskevat ehdot;

18) tarvittaessa kuluttajan sopimusvelvoitteiden vähimmäiskesto;

12 §, Ennakkotietojen antaminen etämyynnissä

1 mom.: Etämyynnissä 9 §:ssä tarkoitetut tiedot sekä peruuttamislomake ja -ohje on annettava tai asetettava ne kuluttajan saataville etäviestimelle soveltuvalla tavalla selkeästi ja ymmärrettävästi. Jos tiedot taikka lomake tai ohje annetaan pysyvällä tavalla, niiden on oltava helposti luettavassa muodossa.

2 mom.: Jos sähköisesti tehtävässä sopimuksessa kuluttajalle asetetaan maksuvelvollisuus, kuluttajalle on ilmoitettava 9 §:n 1 momentin 1, 6, 7, 17 ja 18 kohdassa tarkoitetuista seikoista selkeällä tavalla ja välittömästi ennen kuin kuluttaja tekee tilauksensa. Elinkeinonharjoittajan on myös varmistettava, että kuluttaja nimenomaisesti hyväksyy tilaukseen liittyvän maksuvelvollisuuden.

3 mom.: Jos elinkeinonharjoittaja ei ole noudattanut, mitä 2 momentissa säädetään kuluttajan nimenomaisesti hyväksynnästä, sopimus ei sido kuluttajaa. Jos kuluttaja haluaa vedota sopimuksen sitomattomuuteen, hänen on ilmoitettava siitä elinkeinonharjoittajalle viimeistään vuoden kuluttua sopimuksen tekemisestä. Jos sopimus raukeaa kuluttajan vedotta sen sitomattomuuteen, elinkeinonharjoittajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua ilmoituksen saatuaan palautettava saamansa maksusuoritukset sekä korvattava kuluttajalle tavarantoimituksesta aiheutuneet kulut.

13 a §, Todistustaakka tietojen antamista koskevien velvoitteiden täyttämistä

Elinkeinonharjoittajalla on todistustaakka siitä, että se on täyttänyt 9–13 §:n mukaiset velvoitteensa.

14 §, Peruuttamisoikeus

1 mom.: Kuluttajalla on oikeus peruuttaa koti- tai etämyyntisopimus ilmoittamalla siitä peruuttamislomakkeella tai muulla yksiselitteisellä tavalla elinkeinonharjoittajalle viimeistään 14 päivän kuluttua palvelusopimuksen tai sähköisesti toimitettavaa digitaalista sisältöä koskevan sopimuksen tekemisestä, kauppasopimuksessa tavarán tai viimeisen tavaraerán vastaanottamisesta taikka, jos kyse on tavaroiden säännöllisestä toimittamisesta, ensimmäisen tavaraerán vastaanottamisesta.

2 mom.: Jos elinkeinonharjoittaja on laiminlyönyt antaa kuluttajalle 9 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitetut tiedot, peruuttamisaika päättyy 12 kuukauden kuluttua tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetun määräajan päättymisestä taikka, jos elinkeinonharjoittaja korjaa puutteen tänä aikana, 14 päivän kuluttua päivästä, jona kuluttaja sai nämä tiedot.

3 mom.: Jos elinkeinonharjoittaja tarjoaa kuluttajalle mahdollisuuden ilmoittaa peruutuksesta verkkosivustonsa kautta, elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava tällä tavoin toimitetun peruuttamisilmoituksen saapumisesta kuluttajalle viipymättä pysyvällä tavalla.

17 §, Suoritusten palauttaminen

1 mom.: Jos kuluttaja peruuttaa koti- tai etämyyntisopimuksen, hänen on palautettava vastaanottamansa tavara viivytyksettä ja viimeistään 14 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen tekemisestä, jollei elinkeinonharjoittaja ole sitoutunut noutamaan tavaraa itse. Kuluttajan on vastattava tavaroiden palauttamisesta johtuvista välittömistä kuluista, jollei elinkeinonharjoittaja ole sitoutunut vastaamaan niistä. [...]

3 mom.: Elinkeinonharjoittajan on viivytyksettä ja viimeistään 14 päivän kuluttua peruuttamisilmoituksen saatuaan palautettava kuluttajalta saadut suoritukset lukuun ottamatta ylimääräisiä kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet kuluttajan valitsemasta muusta kuin elinkeinonharjoittajan tarjoamasta edullisimmasta vakiotoimitustavasta. Elinkeinonharjoittajalla on kuitenkin oikeus pidäytyä maksujen palautuksesta, kunnes hän on saanut tavarán takaisin tai kunnes kuluttaja on osoittanut lähettäneensä tavarán takaisin, ellei elinkeinonharjoittaja ole velvollinen noutamaan tavaraa itse.